

**ОДОБРИЛ: /П/
СТЕФКО БУРДЖИЕВ
Областен управител на област Русе**

ПРОТОКОЛ № 1

от заседание на Областния координационен съвет по Национална програма за намаляване въздействието на радон в сгради върху здравето на българското население 2013 – 2017 г., 10.12.2014 г., 10:00 ч., Зала „Свети Георги“ на Областна администрация Русе

На 10.12.2014 г. (сряда) от 10.00 часа в Зала „Свети Георги“ на Областна администрация Русе се проведе заседание на Областния координационен съвет по Национална програма за намаляване въздействието на радон в сгради върху здравето на българското население 2013 – 2017 г. при следния.

ДНЕВЕН РЕД:

1. Естествен радиационен фон. Радон и източници на радон.

Докладва: *Розалинда Маджарова, старши инспектор в отдел „Радиационен контрол“ към дирекция „Обществено здраве“ в Регионална здравна инспекция – Русе.*

2. Здравни ефекти от облъчване с радон.

Докладва: *Д-р Жана Джурова, представител на Националния център по радиобиология и радиационна защита – София.*

3. Национална програма за намаляване въздействието на радон в сгради върху здравето на българското население 2013 – 2014 г., цели и дейности за реализация на програмата.

Докладва: *Розалинда Маджарова – старши инспектор в отдел „Радиационен контрол“ към дирекция „Обществено здраве“ в Регионална здравна инспекция – Русе.*

4. Разни

Докладват: *Членовете на комисията.*

В заседанието взеха участие д-р Маргарита Николова, Директор на Регионална здравна инспекция – Русе, г-н Станимир Станчев, Заместник областен управител на област Русе, д-р Жана Джурова, представител на Националния център по радиобиология и радиационна защита, г-жа Розалинда Маджарова, старши инспектор в отдел „Радиационен контрол“ към дирекция „Обществено здраве“ в Регионална здравна инспекция – Русе.

Г-н Станимир Станчев поздрави участниците и обърна внимание, че разчита на активно участие от страна на членовете на съвета за постигане целите на Националната програма, които са:

– Да се постави началото на системна национална политика за намаляване на въздействието на радона, целящо намаляване на риска за здравето чрез законодателни, административни и обществени мерки.

– Да бъде изготвена „Радонова“ карта на България.

– Да се създаде система за контрол на нови и съществуващи сгради по отношение референтни нива на радона.

– Да се подобри обществената осведоменост.

– Да се създаде система за контрол на радона на работните места.

Г-жа Розалинда Маджарова запозна членовете на комисията с темата „Естествен радиационен фон. Радон и източници на радон” (**Приложение 1**).

Д-р Жана Джунова представи темата „Здравни ефекти от облъчване с радон” (**Приложение 2**). Като начало, тя обърна внимание на факта, че радонът е природен продукт и натрупването му в сгради не се дължи на човешката дейност. Затова той и неговото въздействие върху човека, не могат да бъдат избегнати напълно.

От друга страна, през последните 15 години, редица водещи международни здравни институции, занимаващи се с оценка и защита на общественото здраве са идентифицирали проблема „радон”. Затова от тях се предприемат всеобхватни мерки по света, вече и у нас, за да може човечеството да се справи с това предизвикателство на естественото йонизиращото лъчение от природната среда. Първоначално идеята за това, че йонизиращото лъчение е вредно за човека, не е съществувала. В същото време, в началото на 20 век дори са били произвеждани продукти за разкрасяване или лечение, съдържащи радиоактивен радий. Безразборното облъчване, дори и на професионално ниво, извършвано без предпазни средства, е довело до увеличаване на професионалните заболявания от рак на кожата, левкемия и други. След бомбардировките над Хиросима и Нагасаки, настъпва бурно развитие на защитните радиационни средства.

Съвременното население, според проучванията, се облъчва най-много от медицински манипулации а радонът, заема голям дял в облъчването. Това идва от естествения радиационен фон и въздейства върху белите дробове. Радонът е алфа лъчител. Той е опасен при вътрешно облъчване, когато се вдишва и предизвиква рак на белите дробове. Това става обикновено във вътрешността на сградите, където живеем или работим, облъчването е в категорията – хронично. Принципно, йонизиращото лъчение въздейства върху ДНК на всеки жив организъм, като разрушава веригите. Тъй като животът на Земята е възникнал в такава среда, организмите са се приспособили, като са изградили вериги от ензими, възстановяващи ДНК. Но този процес не може да бъде неограничен при по-големи дози лъчение, затова се получава детерминиран ефект или т.н. мутации на клетката – лъчева болест, които водят до рак. За съжаление, лъчево-анонсираният рак, не може да се различи от рака следствие на друг причинител. Ето защо раковата патология може да се установи, чрез дългогодишни проучвания на контингенти, които са били облъчвани. Латентните периоди при облъчените са от 10 до 30 години, уточни д-р Джунова. В България, рактът на белите дробове заема първо място в процентното разпределение на злокачествените заболявания при мъжете, но за жените той е на 6-7 място. Като причинител на летален изход, при мъжете отново е на първо място, докато при жените заема трето място. Радонът е резултат от разпада на уран-радиевото семейство. Източникът му са основите на сградата. Той прониква в жилищните помещения, чрез пукнатините, каналите и комуникационните тръби. Проникването му в жилищните помещения се сравнява с ефекта на прахосмукачката, като чрез вакуум бива засмукван в сградата. Натрупва се в приземните етажи. Колкото по-на високо е жилището, толкова концентрацията му спада, защото е газ и излита. Натрупването на радон в жилищата, противоречи на съвременния ни стремеж да направим жилищата си по-енергоефективни. Съвършената дограма, не позволява на газа да излезе от жилището. Редовното проветряване на помещенията намалява неговата концентрация.

Задачата на Програмата е да се установят стойностите на радона в съществуващи сгради. За сега нормата за стари сгради е 300 Вг/ кубичен метър, а за ново построените 200Вг/ кубичен метър. Измерването ще се прави по пасивния метод, чрез поставянето на радиометри (т.н алфа-трекови детектори) на първите етажи от избрани сгради. След набирането на съответната информация в тях, тя се обработва лабораторно и се отчита нивото на радон в съответното помещение. Лабораторията в която ще се обработват данните се намира в Националния център по радиобиология и радиационна защита за мониторинг и превенция на радон.

Г-жа Розалинда Маджарова презентира Националната програма за намаляване въздействието на радон в сгради върху здравето на българското население 2013 – 2014 г., цели и дейности за нейното реализиране (**Приложение 3**).

Д-р Маргарита Николова посочи, че в област Русе ще бъдат изследвани общо 100 сгради, 60 от които ще са в град Русе.

Поради изчерпване на дневния ред, заседанието на Областния координационен съвет по Национална програма за намаляване въздействието на радон в сгради върху здравето на българското население 2013 – 2017 г. беше закрито в 11:00 часа.

Приложения:

1. Естествен радиационен фон. Радон и източници на радон.
2. Здравни ефекти от облъчване с радон.
3. Национална програма за намаляване въздействието на радон в сгради върху здравето на българското население 2013 – 2014 г., цели и дейности за реализация на програмата.

ПРЕДСЕДАТЕЛ: /П/

СТАНИМИР СТАНЧЕВ

Заместник областен управител на област Русе